

Bakgrunn for vedtak

Nyastøljuvet kraftverk

Suldal kommune i Rogaland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Clemens Kraft AS
Referanse	201300221-41
Dato	19.12.2014
Notatnummer	KSK-notat 101/2014
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Erlend Støle Hansen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Clemens Kraft AS søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Nyastøljuvet kraftverk i Suldal kommune i Rogaland. Søknaden er en del av en pakke med 9 søknader om småkraftverk i Suldal og Sauda som NVE har behandlet samlet. Søker ønsker å utnytte et fall på 23 m i Kvilldalsåna ved å bygge inntak på kote 628 og kraftstasjon på kote 605. Vannveien er planlagt som en 322 m lang nedgravd rørgate i veien langs elva ned til kraftstasjonen. Nyastøljuvet kraftverk er planlagt med en installert effekt på 1,3 MW og vil produsere om lag 3,44 GWh i et middels år.

Suldal kommune har ingen merknader til planene om Nyastøljuvet kraftverk. Fylkesmannen i Rogaland uttaler at prosjektområdet ligger midt i et sterk regulert område rundt Ulla-Førre-utbyggingen. Fylkesmannen skriver at utenom bekkekløfta har tiltaksområdet få naturverdier og tiltaket vil legge beslag på lite nytt areal. Rogaland fylkeskommune tilrår at det gis konsesjon til Nyastøljuvet kraftverk. Suldal Elverk skriver at nærmeste nettilknytning er Statkrafts 22 kV linje like ved omsøkt kraftverk. Statens vegvesen har mindre merknader til prosjektet. Naturvernforbundet er ikke imot utbygging av Nyastøljuvet kraftverk, men peker på at tiltaket ligger ved inngangen til et viktig område både landskapsmessig og for friluftsliv. De skriver siden tiltaket er plassert i et allerede utbygd område blir konsekvensene mindre enn de ellers ville blitt. Vinjar grendeutval er opptatt av at tiltaket gir verdiskapning for lokalt næringsliv og styrking av driftsgrunnlaget for grunneirne. Samtidig må ikke tiltaket være til hinder eller forringe området for allmennheten.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 3,44 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er noe mindre enn vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2011-13) har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Nyastøljuvet kraftverk vil være et bidrag til fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. En utbygging vil bidra med 3,44 GWh i et gjennomsnittså. NVE mener det vil være svært krevende å legge vannveien i veien på vestsiden av Kvilldalsåna og at det er avgjørende for konsesjonsspørsmålet at anleggsarbeidet i forbindelse med legging av rørgate ikke går ut i elva. NVE legger til grunn at tiltaket ikke vil berøre naturtype bekkekløft utforming bergvegg på østsiden av elva. Tiltaksområdet er sterkt berørt av 15 m regulering av Lauvastølvatnet, hyttebygging og veibygging, og NVE mener Nyastøljuvet kraftverk vil medføre liten tilleggsbelastning for villrein, landskap og brukerinteresser sammenlignet med dagens inngrep. NVE mener det vil være mulig å sette avbøtende tiltak som reduserer ulempene i tiltrekkelig grad. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført, mener NVE konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Clemens Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Nyastøljuvet kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

Sammendrag	1
Pakkebehandling	4
Søknad	5
Høring og distriktsbehandling	9
NVEs vurdering	13
NVEs konklusjon	24
Forholdet til annet lovverk	25
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	26
Vedlegg	29

Pakkebehandling

NVE har hatt til behandling ni søknader om bygging av småkraftverk i Suldal og Sauda kommuner for å avdekke eventuelt samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. Ved oppstart av pakkebehandlingen var det ti saker, men én av sakene ble avslått på et tidlig tidspunkt. Det var følgelig ni søknader som har vært gjenstand for en samlet behandling med samtidig høring og befaring. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og OEDs egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007 der sumvirkninger omtales.

Kraftverk	Søker	Kommune	Produksjon (GWh/år)
Tysseelva	Småkraft AS	Suldal	17,2
Nyastøljuvet	Clemens Kraft AS	Suldal	3,4
Bjerga	Bekk og Strøm AS	Suldal	13,7
Sabakkeelva	Blåfall AS	Suldal	9,9
Bråtveit	Bråtveit Kraft SUS	Suldal	11,4
Tysdal	Haugaland Kraft AS	Suldal	7,9
Fivelandselva	Haugaland Kraft AS	Sauda	13,6
Grøddalen	Haugaland Kraft AS	Sauda	10,2
Svandalen	Haugaland Kraft AS	Sauda	9,9

Søknad om bygging av Tengesdalelva kraftverk ble avslått før høringsrunden da tiltaket ville være i strid med gjeldende konsesjonsvilkår om slipp av minstevannføring i Tengesdalelva i forbindelse med overføring til Sønnå kraftverk (Saudautbyggingen). Vi viser til vårt vedtak i saken av 06.05.2013.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Fjellkraft AS, nå Clemens Kraft AS, datert 24.09.2013:

«Sammen med grunneierne ønsker Fjellkraft AS å utnytte vannfallet i Kvilldalsåna i Suldal kommune, Rogaland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Nyastøljuvet Kraftverk mellom kote 628 og kote 605 i Kvilldalsåna.

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Nyastøljuvet Kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning. Vi ber om en snarlig behandling av søknaden.»

Nyastøljuvet kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	20,3
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	68,54
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	105
Middelvannføring	l/s	2174
Alminnelig lavvannføring	l/s	58
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	390
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	40

KRAFTVERK

Inntak	moh.	628
Avløp	moh.	605
Lengde på berørt elvestrekning	m	300
Brutto fallhøyde	m	23
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,06
Slukeevne, maks	l/s	6000
Minste driftsvannføring	l/s	600
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	200
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	40
Tilløpsrør, diameter	mm	1500
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	322
Installert effekt, maks	MW	1,3
Brukstid	timer	2600

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,28
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	2,16
Produksjon, årlig middel	GWh	3,44

ØKONOMI

Utbyggingskostnad (2010)	mill.kr	18,83
Utbyggingspris	kr/kWh	5,47

Nyastøljuvet kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	1,4
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	1,4
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	100
Nominell spenning	kV	22
		Luftlinje

Om søker

Fjellkraft AS er kjøpt opp av Clemens Kraft AS og sistnevnte står nå som søker av Nyastøljuvet kraftverk. Tiltakshaver har inngått avtaler med grunneierne om felles utnyttelse av kraftpotensialet i Kvilldalsåna.

Beskrivelse av området

Nyastøljuvet ligger i Suldal kommune i Rogaland, 25 km i luftlinje øst for kommunesenteret Sand. Elven har vassdragsnummer 036.B1D og har sin opprinnelse i Botnavatnet på 945 moh., men har også tilrenning fra flere sidebekker som renner ned i Kvilldalsdalen. Elva renner mot sørvest og har utløp nord i det regulerte Lauvastølsvatnet 605 moh. Lauvastølsvatnet er inntaksmagasin for Kvilldal kraftverk, som er del av Ulla-Førre-utbyggingen. Prosjektområdet bærer preg av reguleringen av Lauvastølsvatnet og hyttebygging i området. Kvilldalsdalen er en vid og åpen stølsdal som ligger i overgangen til høyfjellet. Det er et variert og frodig stølsområde som domineres av store, fruktbare flater rundt stølene og med åpen bjørkeskog som ligger i fin kontrast til det nakne og grå fjellandskapet på toppen av dalsidene.

Teknisk plan*Inntak*

Inntak er planlagt på kote 628 like ved traktorveien som passerer. Det er planlagt en betongdam med lengde omtrent 10 m og høyde omtrent 3 m. Det dannes da et vannspeil som strekker seg omtrent 50 m oppover elva. Inntaket utformes som en kulp med et areal på omtrent 150 m² og volum på 200 m³. I tilknytning til inntaket blir det et lukehus med grunnflate på 5 m² samt et arrangement for minstevannføring.

Vannvei

Vannvei er planlagt som nedgravd rørgate med GRP-rør som har diameter Ø1500 og totalt lengde på 322 m. Rørgata føres ut på vestsiden av elva og følger eksisterende skogsvei utenom de siste 50 meterne. Der skal rørgaten graves ned i terrenget. Området er grunnlendt og en må forvente å sprengde deler av traseen. Inngrepsbredde for anleggelse av vannveien er oppgitt til opp mot 20 m. Der rørgaten går i veien vil det lagt vekt på å minke denne bredden slik at elven blir minst mulig berørt samt at skråningen på vestsiden også blir minimalt endret.

Kraftstasjon

Stasjonen blir liggende ved Lauvastølsvatnet og planlagt grunnflate er omtrent 100 m². Ved stasjonen anlegges det i tillegg parkeringsplass slik at total arealbruk blir omtrent 150 m². Det bygges et bindingsverksbygg med tradisjonelle materialer tilpasset eksisterende bebyggelse, omgivelser og terreng. Det er planlagt én francisturbin med installert effekt 1,3 MW.

Nettilknytning

Kraftverket er tiltenkt koblet til eksisterende 22 kV-linje omtrent 100 m nord for kraftstasjonen med luftlinje. Statkraft eier 22 kV-linja. Suldal Elverk er områdekonsesjonær og deres nærmeste tilkoblingspunkt er 22 kV-linja ved Saurdal kraftstasjon, omtrent 2,6 km fra prosjektområdet.

Veier

Det er ikke planlagt ny veibygging i forbindelse med prosjektet.

Massetak og deponi

Det vil bli tilstrebet massebalanse for rørgatetraseen. Eventuell overskuddsmasse vil bli tilbakeført til veien og opparbeidelse av kraftstasjonstomten.

Arealbruk

Permanent arealbehov er totalt 1,05 dekar, hvorav 0,6 dekar vannvei, 0,2 dekar inntaksområde, 0,15 dekar kraftstasjon og 0,1 dekar nettilkobling. Det midlertidige arealbehov er 7,6 dekar som består av 6 dekar rørgatetrasé, 0,8 dekar inntaksområde, 0,5 dekar kraftstasjon og 0,4 dekar nettilkobling.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Prosjektområdet er regulert til LNF-område. Like øst for elvas utløp til Lauvastølsvatnet er det et område som er regulert til fritidsbebyggelse.

Samlet plan (SP)

Prosjektet er ikke behandlet i samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket medfører ikke bortfall eller endring av INON-soner.

Nasjonale laksevassdrag

Tiltaket berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)

Tiltaket ligger i hensynssone villrein ifølge plankartet til Heiplanen. Det er oppgitt at det i denne sonen i stor grad gjelder de samme retningslinjene som i Nasjonalt villreinområde, men det kan likevel tillates noe mer aktivitet. Planen stadfester at man i hensynssone villrein skal avklare forholdet til villrein gjennom konsekvensutredning. I retningslinjer for Nasjonal villreinområde står det følgende om kraftutbygging:

«Nye eller utvidelse av eksisterende kraftanlegg eller kraftlinjer bør unngås.

Unntak kan gjøres for tiltak som ikke innebærer vesentlig negativ betydning for villreinen. Disse vurderingene forutsettes avklart gjennom konsekvensutredninger etter relevant lovverk.»

Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland 2014-2020

Strategidokumentet skal i første rekke synliggjøre nasjonale og regionale verdier som grunnlag for enkeltsaksbehandling. Dokumentet ble godkjent av fylkestinget 29.04.2014. Blant planene som ligger til grunn for dokumentet er regionalplan for energi- og klima i Rogaland (2010) som har et overordnet mål om produksjon av 4 TWh ny, fornybar energi innen 2020. Av dette skal vannkraft stå for 500 GWh fordelt på 250 GWh stor vannkraft og 250 GWh småkraft. Det er en forutsetning at nye prosjekter lokaliseres slik at de ikke gir vesentlige ulemper for natur-, kultur-, og reiselivsinteresser. I strategidokumentet står det under generelle retningslinjer at Rogaland fylkeskommune er positiv til utbygging av små vannkraftverk der konsekvensene for annen arealbruk og naturverdier er akseptable. Strategidokumentet omtaler videre at prosjekter som fører til negativ virkning på verdier (landskap, biologisk mangfold, viktige naturtyper m.fl. av nasjonal verdi som hovedregel ikke skal anbefales utbygd. Det er videre gitt en nærmere beskrivelse innen tematiske retningslinjer for landskap, biologisk mangfold, INON, fisk og fiske, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv. Fylkeskommunen i Rogaland har brukt retningslinjene aktivt i sin høringsuttalelse og skriver i saksutredningen hvilke tematiske retningslinjer de mener prosjektene er i konflikt med.

Utredningsområdet for strategidokumenter er delt inn i 25 soner som følger landskapsrom, vassdragsgrenser og/eller nedbørfeltgrenser. De ytterste kystkommunene er utelatt fordi potensialet for utbygging av vannkraft er marginalt. Småkraftpakken Suldal-Sauda ligger innenfor fem delområder; Sauda-1, Sauda-2, Suldal-3, Suldal-5 og Suldal-6. Delområdene omtales videre under kapittelet for landskap og INON.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 25.06.2014 sammen med representanter for søkeren. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Suldal kommune har behandlet saken i utvalg for landbruk, miljø og teknikk den 03.04.2014. Kommunen har ikke merknader til bygging av Nyastøljuvet kraftverk.

Fylkesmannen i Rogaland (FM) skriver at utbyggingsprosjektene ligger i Ryfylket, et distrikt som faller inn under det vestnorske fjordlandskapet. FM skriver at området inneholder landskapskvaliteter av regional, nasjonal og internasjonal verdi. Landskapet inneholder kontrastrike elementer som fjordspeil, bratte fjordsider og fjell, elver og fosser, vegetasjon og særpreget kulturmiljø som bidrar til høy inntryksstyrke. FM mener dette fjord- til fjelllandskapet er i en særstilling i Rogaland og har stor verdi i forhold til opplevelse, rekreasjon og friluftsliv. FM peker også på at kommunene er sterkt preget av vannkraftutbygging. FM mener hvert enkelt inngrep isolert sett kan ha liten betydning, men at summen av inngrepene kan medføre at opplevelsesverdien knyttet til landskapet blir sterk ødelagt eller går tapt. FM viser til naturmangfoldloven § 10 og Ot.prp 52, (2008-2009) om naturmangfoldloven, som sier at påvirkningen ikke skal vurderes isolert, men på bakgrunn av den miljøbelastningen som allerede er skjedd gjennom andre påvirkninger. FM vurderer antallet utbygde og omsøkte kraftverk i den aktuelle regionen til å være ved en kritisk grense for ivaretagelse av vassdragsnatur, forvaltningsmål for naturtyper og økosystem, og tilknyttede arter, jf. §§ 4 og 5 i naturmangfoldloven. FM peker på at tiltakene også skal vurderes i lys av § 9 i naturmangfoldloven om føre-var-prinsippet. FM mener nye kraftutbygginger må ha stor produksjon i forhold til naturkostnader for å kunne tillates.

Fylkesmannen har fremmet innsigelse mot bygging av Grøddalen, Bråtveit og Bjerga kraftverk. For Fivelandselva, Svandalen, Tysdal og Tysseelva kraftverk mener FM det må settes nærmere vilkår for gjennomføring. FM har ingen vesentlige merknader for Nyastøljuvet og Sabakkeelva kraftverk.

FM har gjort følgende vurdering av Nyastøljuvet kraftverk:

«Suldal er ei av dei mest utbygde vasskraftkommunane i Rogaland og Nyastøljuvet ligg midt i det sterkt regulerte område i og rundt Ulla-Førre utbygginga (sjå også felles vurdering av samla belastning øvst i dokumentet). Lauvastølsvatnet er allereie regulert med 15 meter. Likevel framstår Kvilldalsdalen og Kvilldalsåna som ein urørt «plett» i eit fjellområde sterkt prega av tidlegare kraftutbygging.

Med unntak av bekkekløfta er det få naturverdiar knytt til tiltaksområdet. Dersom røyrgata vert lagt i eksisterande veg som førespeila, vil tiltaket legge beslag på lite nytt areal. Den sterkt reduserte vassføringa vil imidlertid kunne ha store negative effektar på stadeigen botndyr- og fiskefauna. Det låge fallet i elva vil bidra til at ei minste vassføring på 200 l/s truleg vil kunne oppretthalde noko av ferskvasslivet.

Fylkesmannen har ingen vidare merknadar til søknaden om bygging av Nyastøljuvet kraftverk, men ber NVE vurdere lønnsmda til prosjektet opp mot området friluft- og opplevingsverdi. Ved ein eventuell konsesjon ber vi NVE legge vekt på at røyrgata ikkje kjem i konflikt med eksisterande naturtype bekkekløft (utforming bergvegg).»

Rogaland fylkeskommune (FK) har behandlet saken i fylkesutvalget den 13.05.2014 og gitt følgende uttalelse:

«Rogaland fylkeskommune tilrår konsesjon for prosjektene Svandalen, Fiveland, Nyastøl, Sabakkeelva og Lauvåsåna.

Rogaland fylkeskommune frarår at det gis konsesjon til prosjektene Grøddalen, Tysdal, Bråtveit, Bjerga og Tysseelva.

For de prosjektene som gis konsesjon, forutsetter Rogaland fylkeskommune at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget og administrative innsigelser framsatt i eget brev til NVE av 12.03.2014.»

Fylkeskommunen har i brev av 12.03.2014 fremmet administrativ innsigelse til søknadene om konsesjon for Grøddalen, Sabakkeelva, Bjerga, Tysdal (alternativ B) og Bråtveit kraftverk med bakgrunn i potensial for funn av automatisk fredede kulturminner. Undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 er ikke oppfylt. Fylkeskommunen har gjennomført befarings høsten 2014 og har under befarings ikke påvist synlige automatisk freda kulturminner innenfor tiltaksområdene. Tiltaksområdene ble heller ikke vurdert til å ha potensial for funn av kulturminner under markoverflaten. Undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 ansees som oppfylt for Grøddalen, Sabakkeelva, Bjerga, Tysdal og Bråtveit kraftverk og det er ikke lenger grunnlag for den administrative innsigelsen.

Fylkeskommunen skriver i saksutredningen av Nyastøljuvet kraftverk er planlagt i et landskap med regional verdi. FK henviser til *Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland* som sier man skal være restriktiv med å tilrå utbygging basert på at bekkekløft (B-verdi) blir berørt med middels negativ konsekvens.

Suldal Elverk har uttalt seg for de enkelte sakene og for Nyastøljuvet har de uttalt følgende:

«I dette området har ikkje Suldal Elverk distribusjonsnett. Statkraft har ei 22 kV-linje som går frå Saurdal stasjon og inn til Lauvastølvatnet like ved omsøkt kraftverk, reknar med at dei har konsesjon på denne. I følgje Statkraft så er det kapasitet nok på denne linja til eit kraftverk på 1,3 MW. Det er fortsatt ledig trafokapasitet i Saurdal stasjon.»

Statens vegvesen region vest har uttalt følgende til søknader der deres veier blir berørt av en eventuell utbygging:

«Der det vert behov for ny vegtilkomst eller utvida bruk av eksisterande avkøyrslø, må det søkjast Statens vegvesen om ny avkøyrslø eller utvida bruk av eksisterande avkøyrslø.

Alle tiltak innanfor byggjegransa til riks- og fylkesveg, som er 50 m, må det søkjast om. Dette gjeld og massedeponi, riggområder og oppstillingsplassar etc.

Ei eventuell føring av tilløpsrøyr langs veg må ikkje komme nærare vegskulder eller vegfylling enn 1 meter, byggjegransa til vegen gjeld og her. Ynskjer de likevel å førerøyr eller leidningar

nærare, eller inn på Statens vegvesen sin eigedom, så må de søkje om dette. Ynskjer de å krysse fylkesvegen må de søkje om dette.»

Direktoratet for mineralforvaltning har ingen merknader til noen av sakene.

Naturvernforbundet i Rogaland uttaler at de registrerer at bit for bit-politikken fortsetter i et fylke som utnytter mer enn 2/3 av vannkraftpotensialet. De skriver videre at fylket ikke lenger har kvalifisert villmark igjen (0,24 % av samlet areal) og at andelen øvrige INON-områder reduseres i et foruroligende tempo som er dobbelt så raskt som gjennomsnittet i landet. Naturvernforbundet mener at de småkraftprosjektene som allerede er gitt konsesjon og med bygging av nytt kraftverk i Lysebotn, vil Rogaland oppfylle fylkeskommunens klima- og miljøplanen mål om 0,5 TWh ny vannkraft innen 2020. Naturvernforbundet i Rogaland mener at:

«At det ikkje tillates ny kraftutbygging i verna vassdrag.

At det ikkje tillates kraftutbygging i områder som medfører reduksjon av INON-områder.

At det ikkje blir bygd ut meir ny vasskraft i Rogaland enn målet i fylkeskommunens klima- og energiplan (2010) på 0,5 TWh innan 2020. Ny vasskraft må primært skje ved opprustning av eldre kraftverk.

At Rogaland må sikre at større, sammenhengende INON-område med variert vassdragsnatur blir sikra eit helhetlig vern.»

Naturvernforbundet peker på at ingen av de omsøkte kraftverkene er i verna vassdrag. De peker også på at Tysseelva, Bråtveit, Tysdal, Bjerga, Sabakkeelva, Grøddalen, Svandalen (overføring) og Fivelandselva medfører reduksjon av INON-områder og dermed ikke bør bygges. Naturvernforbundet peker på at Nyastøljuvet og Svandalen kraftverk ligger i områder som er sterkt påvirket.

For Nyastøljuvet kraftverk har Naturvernforbundet uttalt følgende:

«Tiltaksområdet ligg vest for Dyratheio landskapsvernområde og på utsida av Regionale friluftsområde (FINK). Disse områda blir difor ikkje direkte berørt av tiltaket, men det illustrerer at området er inngangen til eit viktig område både landskapsmessig og for friluftsliv.

Det er registrert en bekkekløft og bergvegg med utforming bergvegg på østsiden av berørt elvestrekning. Bergveggen hadde et rikt artsmangfald, og tross den beskjedne størrelsen på veggen er lokaliteten vurdert til viktig. Tiltaket medfører noe arealbeslag i elva og redusert vassføring vil være negativ for elvelaupet, og i noen grad også for bergveggen og artsmangfaldet knyt til denne.

Tiltaket er i hovudsak i allereie utbygd område. Kraftstasjonen er plassert nede ved det regulerte Lauvastølsvatnet. Då tiltaket er plassert i eller i tilknytning til allereie utbygd område er konsekvensane vurdert til mindre enn det ellers ville blitt. Tiltaket fører ikkje til ein reduksjon av INON-område.»

Vinjar grendeutval har følgende kommentar til planene:

«Vinjar Grendeutvalet er opptekne av at tiltaka gir aktivitet og verdiskaping for lokalt næringsliv og styrking av driftsgrunnlaget for grunneigarane. Samstundes ønskjer grendeutvalet at tiltaka ikkje skal vera til hinder, eller forringar, områda for ålmenta. Ut frå dette har me ingen innspel til dei framlagde planane for småkraftverk som kjem inn under

Vinjar grendeutval sitt område (Sabakkeelva og Nyastøljuvet kraftverk), og støttar opp om dei omsøkte tiltaka.

Meir faglege vurderingar som miljøvurderingar, forretningsmessige vurderingar, tekniske vurderingar osv. meiner grendeutvalet andre faglege høyringsinstansar instansar har langt større kunnskap om, og vel å støtte opp om deira synspunkt.»

Clemens Kraft AS har kommentert høringsuttalelsene i e-post 18.06.2014. Søker presiserer at de er kjent med opplysningene fra Suldal Elverk og vil forholde seg til både Statkraft og Suldal Elverk ved nettilknytning. De presiserer også at Nyastøljuvet kraftverk ikke vil berøre fylkes- eller riksvei. De øvrige høringsuttalelsene tas til etterretning.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 20,3 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 2,174 m³/s ifølge NVEs avrenningskart. Effektiv innsjøprosent er på 0,4 og nedbørfeltet har ikke bre. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende vår- og sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 390 og 40 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 58 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 6 m³/s og minste driftsvannføring 0,6 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 200 l/s i perioden 01.05 til 30.09 og 40 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 82 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. NVE registrerer at søker har brukt middelvannføring fra avrenningskartet i søknaden og ved beregning av tilgjengelig vannmengde. NVE synes det er uheldig at søker ikke bruker en vannføringsmåler beliggende der stasjon er planlagt da dette ville gitt et sikrere resultat. Middelvannføringen ved inntaket basert på målestasjonen Lauvastøl er av NVE beregnet til 1,874 m³/s, omtrent 14 % lavere enn det søker har oppgitt som middelvannføring i søknaden. NVE har fått bra samsvar med søkers beregnede 5-persentiler, men alminnelig lavvannføring er beregnet til omtrent dobbel så høy som det som er oppgitt i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 275 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 200 l/s på sommeren og 40 l/s på vinteren, vil dette gi en restvannføring på omtrent 391 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 29 dager i et middels vått år. I 89 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 20 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er svært høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Tekniske inngrep

Vannveien er planlagt i eksisterende vei fra inntaket og ned til like ovenfor kraftstasjonen. For å få fall på rørgata ut fra planlagt inntak vil det være behov for å sprengne seg ned omtrent 5-8 m fra eksisterende vein høyde ved inntaket. Omtrent 50-60 m nedstrøms planlagt inntak blir juvet smalere, fjellknausen kommer tettere på veien og det blir bratt på hver side av veien. I dette partiet er veien, inkludert grøfter og autovern, omtrent 5-6 m bred. Det trange partiet er omtrent 150 m langt. I forbindelse med bygging av den eksisterende veien har det vært en del sprengning. På befaringen av

Nyastøljuvet kraftverk var det tydelig at en del sprengstein og stein har rast ut i elva under og etter byggingen av veien.

NVE mener det vil være svært krevende å legge rørgate i veien langs Nyastøljuvet. Det er begrensede arealer for plassering av masser som blir gravd/sprengt ut i forbindelse med anleggelse av rørgata. NVE mener det er avgjørende for konsesjonsspørsmålet at anleggsarbeidet ved etablering av rørgata ikke går ut i elva. Det skal unngås at sprengstein og andre steiner raser ut i elva. Det er etter NVEs syn uheldig med sprengstein i elveløp og slik stein vil kunne endre landskapsverdien og inntrykket av elveløpet. Ved en eventuell utbygging av Nyastøljuvet kraftverk, legger NVE til grunn at anleggsarbeidene må holde seg innenfor veibredden, inkludert skulder og grøft. Inngrepsbredden må dermed begrenses til 5-7 m i de trangeste partiene. NVE ser det som mindre konfliktfylt å sprengte bort mindre nødvendige deler av fjellet på vestsiden av veien, fremfor at anleggsarbeidene beveger seg ut i elveløpet. NVE legger også til grunn at naturtypen bekkekløft utforming bergvegg på østsiden av elva ikke skal berøres av anleggsarbeidene. Dersom disse forholdene ivaretas mener NVE tiltakets tekniske inngrep er akseptable.

Naturmangfold

Viktige naturtyper

Det er fem viktige naturtyper etter DNs håndbok 13 som kan bli berørt av de omsøkte prosjektene i Suldal-Saudapakka. Disse naturtypene er bekkekløft og bergvegg, fossesprøytzone, rik edelløvskog, hagemark og beiteskog.

Kraftverk	Naturtype	Lokalitetsnavn	Verdisetting
Tysseelva	Bekkekløft og bergvegg	Tysse	C
Nyastøljuvet	Bekkekløft og bergvegg	Nyastøljuvet	B
Bjerga	Rik edelløvskog	Bjergaelva 1	B
	Fossesprøytzone	Bjergaelva 2	A
Bråtveit	Bekkekløft og bergvegg	Kvernaåa bekkekløft	B
	Rik edelløvskog	Kvernaåa rik edelløvskog	B
	Hagemark	Bråtveit hagemark	B
Tysdal	Bekkekløft og bergvegg	Åsheimbekken 1	C
	Bekkekløft og bergvegg	Åsheimbekken 2	C
Fivelandselva	Edelløvskog	Fivelandselva 1	C
	Bekkekløft og bergvegg	Fivelandselva 2	antar C
	Bekkekløft og bergvegg	Fivelandselva 3	B
	Beiteskog	Fivelandselva 4	B
	Fossesprøytzone	Fivelandselva 5	B
	Bekkekløft og bergvegg	Sidebekk	antar C
Svandalen	Bekkekløft og bergvegg	Svandalselva 1	B
	Bekkekløft og bergvegg	Svandalselva 2	B
	Bekkekløft og bergvegg	Sidebekk	C

A-svært viktig, B-viktig, C-lokalt viktig

Bekkekløfter

En bekkekløft er en V-dal eller et gjel som går ned i fast fjell. Utforming og størrelse kan variere betraktelig, men ofte renner det en bekk eller elv gjennom den. Norge har et internasjonalt ansvar for bekkekløfter, og forvaltningen skal være spesielt oppmerksom på den rødlistede naturtypen

kontinentale skogsbekkekløfter. Grunnen til at Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på bekekløfter er at dette er leveområde for en rekke spesialiserte arter av planter, sopp og dyr. Trangedaler og gjel har lite direkte solinnstråling og miljøet blir mer fuktig enn i området rundt. Spesielt viktig er områder hvor utglidninger og ras er vanlig, siden disse skaper et dynamisk miljø som gir grunnlag for variert arts mangfold. Ras og flom fører også til oppsamling av død ved i elva, som igjen gir gode leveforhold for sopp og insekter. Elva vil være viktig for fuktigheten i kløfta, spesielt i områder hvor elva går i fosser eller stryk hvor vann vil sprute over vegetasjon i kantsonen. Rogaland har flere av de mest artsrike bekekløftlokalitetene i landet på grunn av et stort innslag av oseaniske arter. Samtidig er det relativt få rødlistede og truede arter som kun er knyttet til bekekløftlokaliteter i Rogaland. Truslene mot naturtypen er alle inngrep som gjør det lysere og tørrere i kløfta.

Tysseelva, Nyastøljuvet, Bråtveit, Tysdal, Fivelandselva og Svandalen vil alle fraføre vann fra bekekløftlokaliteter. Totalt er det 11 bekekløftlokaliteter som blir berørt av de omsøkte kraftverkene. 5 har fått B-verdi og 6 har fått C-verdi. Lokalitetene vil i hovedsak fraføres vann, og det er i liten grad planlagt tekniske inngrep i lokalitetene. Lokaliteten i Nyastøljuvet er mer å betrakte som en bergvegg da det er sprengt ut en vei på vestsiden av bekekløften. Søknaden om Svandalen kraftverk er noe endret i etterkant av NVEs sluttbefaring noe som medfører at bekekløften i sidebekken ikke lenger blir berørt av planene. Dette betyr at 9 bekekløftlokaliteter vil kunne bli berørt dersom alle søknadene får konsesjon. Ingen av bekekløftene i de omsøkte småkraftverkene i denne pakkebehandlingen er tidligere registrert i Naturbase.

I Naturbase er det registrert 9 bekekløftlokaliteter i Sauda og 10 i Suldal. I Sauda har 6 B-verdi og 3 C-verdi. I Suldal er det 6 med A-verdi, 3 med B-verdi og 1 C-verdi. Av disse 19 bekekløftlokalitetene er 15 ikke tidligere påvirket av vannkraftutbygging ifølge NVE Atlas.

I Suldal er det bygget et kraftverk i Fjellbergåna som berører en registrert bekekløft med A-verdi, videre er deler av vannføringen i Eivindsåas bekekløft overført til Kvilldal kraftverk. Bekekløften som berøres har fått en A-verdi på tross av den nevnte overføringen. Det er også gitt konsesjonsfritak til å bygge kraftverk i lokalitetene Indre Åserød og Kleiva, men disse er ennå ikke bygget ifølge NVE Atlas.

I Sauda er en større kløft med B-verdi, Storelva, berørt av vannkraftregulering. Lokaliteten Nedre Lona virker å være berørt av Sauda utbyggingen ifølge NVE Atlas. I beskrivelsen av naturtypen fremgår det at den ikke er påvirket av vannkraftutbygging selv om denne er utført etter nevnte utbygging.

Videre er det omsøkt småkraftverk som berører tre registrerte bekekløftlokaliteter. Dette er Moldaelva, Mollaelva og Mollabekken. Søknadene er ikke tatt til behandling enda.

I forbindelse med Miljødirektoratet sitt bekekløftprosjekt ble 10 bekekløfter undersøkt i Suldal, 7 av disse sammenfaller med de 10 som ligger inne i Naturbase. To kløfter er undersøkt i Sauda, begge er lagt inn i Naturbase.

Det er generelt små enheter som er kartlagt i Rogaland i bekekløftprosjektet. Rogaland skiller seg ut med hele 16 kløfter med verdi 5. Disse ligger ofte i fjordsystemer med artsrike samfunn av oseaniske moser. Rogaland og Hordaland utgjør kjerneområder for oseaniske moser og lav i Norden.

Samlet vurdering for bekkekløfter i Sauda og Suldal

Ingen av bekkekløftlokalitetene som er registrert i de omsøkte prosjektene har registrerte forekomster av fuktighetskrevede sjeldne eller truede arter.

Det er registrert ask (NT – nær truet) og alm (NT) langs Kvernaåa (Bråtveit) og miljørapporten legger til grunn at det er et visst potensial for funn av rødlistede moser i bekkekløfta. I en av bekkekløftene på Fiveland ble det registrert flere kalkkrevende mosearter, ingen var spesielt sjeldne, men funnene indikerer en rikere flora av både urter og moser. I Svandalselva ble det også registrert en overvekt av nærings- og kalkkrevende arter i bekkekløftene som turt, rosenrot og gulsildre, men fraværet av sjeldne arter medførte at de ikke nådde opp i A-verdi.

I Sauda er det per i dag registrert 15 bekkekløftlokaliteter, 9 med B-verdi og 6 med C-verdi. To lokaliteter med B-verdi er påvirket av vannkraftregulering, mens det er omsøkt småkraftverk i 6 lokaliteter i denne omgang (3 B-verdier og 3 C-verdier). Det er også omsøkt småkraftverk i ytterligere tre bekkekløfter som ikke er tatt til behandling.

I Suldal er det registrert 18 bekkekløftlokaliteter, 6 med A-verdi, 6 med B-verdi og 6 med C-verdi. En A lokalitet er utbygd, og en er fraført deler av vannføringen. Det er gitt konsesjonsfritak til utbygging i en A og en B lokalitet, mens det nå er omsøkt utbygging i 5 lokaliteter (2 B-verdier og 3 C-verdier).

Totalt er det omsøkt kraftverk i 4 lokaliteter med B-verdi og 5 med C-verdi. I Suldal og Sauda er det registrert 15 B-verdier og 12 C-verdier. Små kraftverk omsøkes ofte på strekninger med mye fall noe som ofte sammenfaller med formasjonene bekkekløfter og juv som elvene har formet gjennom lang tid. Konflikten med denne naturtypen er vanskelig å unngå. NVE er av den oppfatning at det er viktig å veie kraftutbytte mot de naturverdiene som blir berørt i slike saker.

FM har kommentert forholdet til bekkekløfter generelt i sin uttalelse, men har også nevnt kløftene i Svandalen, Bråtveit og Nyastøljuvet spesielt. For Svandalen og Bråtveit er det størrelsen på minstevannføring som FM mener er for lav dersom elvene skal bygges ut. FM refererer her bl.a. til nml. § 9 og *føre-var-prinsippet* dersom det gis konsesjon. For Nyastøljuvet er FM bekymret for om de tekniske inngrepene vil komme i konflikt med bekkekløften.

Vi viser til OEDs retningslinjer for små kraftverk (juni 2007) hvor det går fram at tiltak som kommer i konflikt med naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for ikke kan påregne å få konsesjon. Bekkekløfter er ifølge de samme retningslinjene en naturtype Norge har et internasjonalt ansvar for. Fordi det finnes mange ordinære bekkekløfter i Norge har NVE lagt særlig vekt på å bevare kløfter med særlig høy verdi. I Suldal og Sauda finnes det flere kløfter med høy verdi (A), men ingen av disse er omsøkt i denne pakken. En tredjedel av kjente bekkekløfter med B-verdi er imidlertid omsøkt, noe vi må ta hensyn til i vår vurdering av samlet belastning for naturtypen.

Den samlede påvirkningen på naturtypen bekkekløft og bergvegg har vært medvirkende for avgjørelsen i NVEs vedtak i Suldal-Sauda pakken da en relativt stor andel kjente bekkekløfter kan bli negativt påvirket dersom det gis konsesjon til alle de omsøkte prosjektene.

Naturmangfold Nyastøljuvet

Biomangfoldrapporten som følger søknaden til Nyastøljuvet kraftverk beskriver tiltakets virkning på naturtypen bekkekløft og bergvegg som liten negativ. Tiltaket medfører ingen arealbeslag på østsiden av elva der naturtypen er registrert. NVE deler denne oppfatningen om at arealinngrepene ikke vil berøre naturtypen, da inntaket skal bygges oppstrøms naturtypen og vannveien skal etableres på vestsiden av elva. Vegetasjonen rundt naturtypen er åpen, godt ventilert og ligger sørvest-vendt. NVE

legger til grunn at en redusert vannføring i elva trolig vil få marginale negative konsekvenser og at inngrepene ikke direkte vil berøre naturtypen bekkekløft og bergvegg i Nyastøljuvet.

Karplanter, moser og lav

Det er ikke registrert noen sjeldne eller truede arter i influensområdet til Nyastøljuvet kraftverk. Potensialet for funn av slike arter vurderes som lavt i miljørapporten. Forholdet til karplanter, moser og lav har ikke vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Fugl og fisk

Forholdet til fugl og fisk har ikke vært vurdert som viktig i forbindelse med konsesjonsspørsmålet for Nyastøljuvet kraftverk.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene i Sulda-Sauda pakken legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Søknader om små vannkraftverk er unntatt konsekvensutredningsforskriften, men skal inneholde tilstrekkelig informasjon til at det kan fattes et vedtak i saken. Søknadene i Sulda-Sauda pakken har alle utarbeidet rapporter om konsekvenser for biologisk mangfold som følger NVEs maler. Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknadene, miljørapportene, høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart.

Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet for tiltakene i Sulda-Sauda pakken. Samlet sett mener NVE at sakenes kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet til at det kan fattes vedtak i sakene, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdene til de omsøkte kraftverkene finnes det to fossesprøytoner av A- og B-verdi, 5 bekkekløfter med B-verdi og 6 med C-verdi, 3 lokaliteter med rik edelløvskog (to med B-verdi og en med C-verdi) og en hagemark og en beiteskog, begge med B-verdi. I tillegg finnes rødlisteartene alm (NT) og ask (NT).

NVE mener at påvirkningen på naturtyper og rødlistearter vil være akseptabel, gitt de avbøtende tiltak og tilpasningene som er gjort i de prosjektene som får konsesjon. Etter NVEs mening vil tiltakene Tysseelva, Nyastøljuvet, Sabakkeelva, Bråtveit, Tysdal, Grøddalen og Svandalen kraftverk ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, økosystemer og arter gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak. En realisering av omsøkte planer for kraftverkene Bjerga og Fiveland kraftverk vil etter NVEs mening derimot i større grad kunne være i konflikt med naturmangfoldloven § 4, om enn ikke på en slik måte at dette alene tilsier at søknadene skal avslås.

NVE har i vedtakene vurdert sakene i Sulda-Sauda pakken sin påvirkning på viktige naturtyper og rødlistede arter opp mot eksisterende påvirkninger i regionen. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Dersom alle søknadene skulle få konsesjon anses den samlede belastningen på naturtypene bekkekløft og fosserøysone som så stor at den kan bli avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Belastningen på andre naturtyper og arter

anses ikke som like stor, men vil tillegges vekt i den samlede vurderingen av fordeler og ulemper for allmenne interesser.

Etter NVEs vurdering er det usikkerhet knyttet til virkninger tiltakene vil kunne ha på bekkekløfter og fosserøyksoner, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) skal tillegges vekt i de sakene som berører slike naturtyper.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap

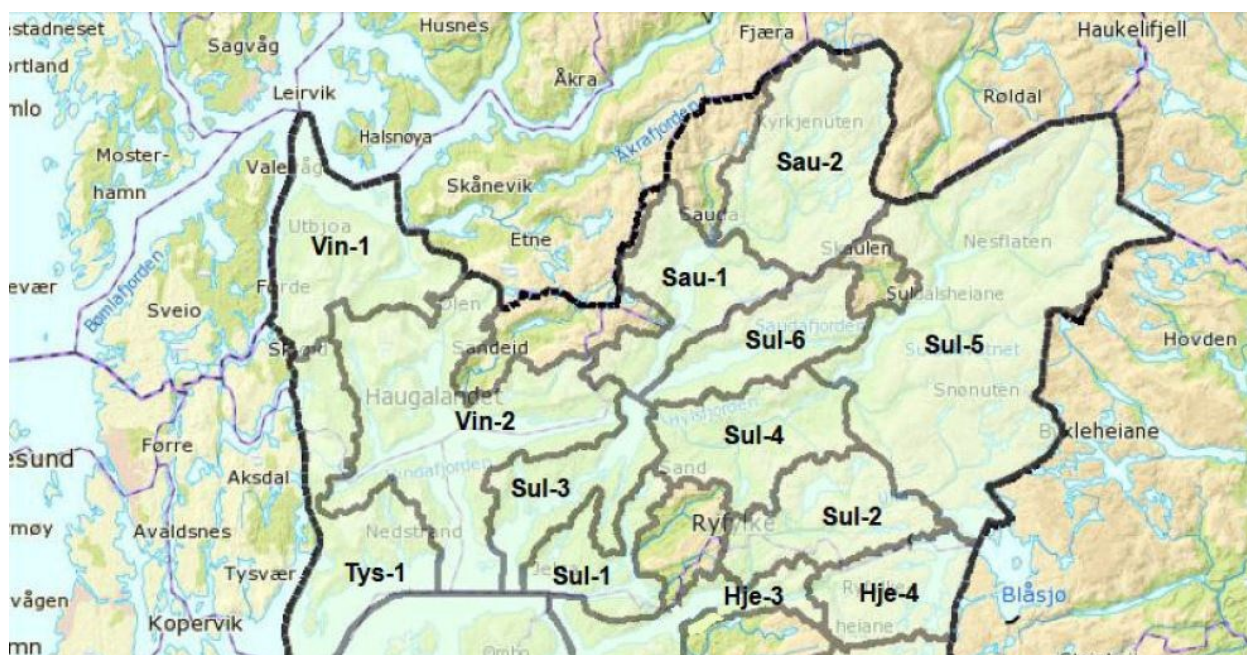
Tiltaksområdene i denne pakken er fordelt over tre ulike landskapsregioner iht. *Nasjonalt referansesystem for landskap* (Puschmann 2005), og fem ulike delområder i *strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland* fra 2014. Utredningen *Vakre landskap i Rogaland* fra 1995 omtaler seks områder hvor det er omsøkt prosjekt eller et omsøkt prosjekt ligger i direkte nærhet. Dette er følgende områder: *Indre Erfjord, Kvilldal, Kvilldalsdalen, Bråtveit-Mostøl, Brattlandsdalen-Nesflaten og Heieområdet mellom Saudafjorden, Hylsfjorden og Hamrabø.*

Prosjektene som ligger i landskapsregion 22 – *midtre bygder på Vestlandet*, er **Svandalen, Grøddalen, Fivelandselva, Bjerga, Sabakkelva og Tysseelva**. Puschmann beskriver at regionen strekker seg som et belte mellom fjordmunningene og de indre bygdene. Ryfylke er preget av hovedformer som er mer oppbrutt, og fjordene og dalene er ofte trangere og mer uoversiktlige. Det er lite løsmasser langs fjordløpene og i regionens fjellområder. Jorddekket er tynt og usammenhengende i kombinasjon med nakne fjellflater og fjellblotninger. Høyereiggende områder har gjerne store mengder blokkmark. Området er nedbørsrikt og vassdragene har til dels stor vannføring, men er gjerne korte og bratte. Et gjennomgående karaktertrekk i regionens daler er store og små fjordsjøer og rennende vann. Særlig har sidedalene ofte trange gjel eller høye terskler som elvene kaster seg utfor. Fossefall med en sløret utforming og hastige fossestryk er utbredt både langs fjord og i daler.

Prosjektene som ligger i landskapsregion 23 – *indre bygder på Vestlandet* er **Tysdal og Bråtveit**. I følge Puschmann kjennetegnes regionen ved at alle u-regioner har en betydelig nedskåret hovedform som strekker seg dypt inn i landet og omgis av høye fjell. Mest karakteristisk er de dype innskårne fjordløpene omringet av høye fjell, men stedvis erstattes dette at store fjordsjøer hvor bunnen fortsatt har samme vide karakter. Som i området rundt Tysdal kraftverk er det ikke fjordkontakt og det er da dype, langsmale dalbunner omgitt av tilsvarende høye fjell som fjordene. Dette er ofte høyfjellsterreng, men det inngår noen lavereliggende lågfjell og fjelldaler. Dalene preges av rennende vann i korte vassdrag med stort fall som ofte er utnyttet til vannkraft. I større daler er det gjerne elver med stor vannføring hvor vannet veksler mellom å renne åpent og hastig eller buldrende og mer bortgjemt i dype juv og gjel. Store fossefall er forholdsvis vanlig, men også større stryk i dalbunnene. Fjellområdene inneholder utallige bekker, elver og vann.

Prosjektene som ligger i, har reguleringsmagasin eller inntak på grensen til landskapsregion 15 – *låg fjellet i Sør-Norge*, er **Svandalen, Grøddalen, Nyastøljuvet og Bråtveit**. Puschmann beskriver regionen som en samlegruppe for store snaufjellsområder opp til 1500 moh., men hvor det også finnes topper med høyfjellskarakter og smådaler under skoggrensa. Det er stor variasjon i landskapsformer og berggrunn, og lengst i sør i Ryfylke- og Setesdalsheiene dominerer storkuperte heier. Puschmann beskriver regionen som den mest vannrike av landets totalt 45 regioner. Det finnes store mengder små og store vann og disse er knyttet sammen av enda flere elver og bekker. Underregionene i vest har ofte

kortere vassdrag og stor høydeforskjell bidrar til at vannet renner raskere og storslagne fosser er vanligere. Et stort antall av vassdragene er berørt av kraftutbygging, og dette kan sees i form av store reguleringsmagasin eller ved at overføringstunneler har tørrlagt en rekke større elvestrekninger. Damanlegg og kraftgater er også synlige bevis på den omfattende bruken av området. Turistforeningene har opparbeidet et svært omfattende rutenett gjennom regionens mange fjellområder.

Rogaland fylkeskommune har utarbeidet «Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland 2014-2020». Strategidokumentet tar for seg blant annet landskap, inngrepsfrie områder (INON) og friluftsliv for de forskjellige delområdene. De aktuelle områdene som blir berørt av denne småkraftpakken er Sauda 1 og 2 samt Suldal 3, 5 og 6. En grov skisse av områdene sin utstrekning kan sees i kartet over. Under følger en oppsummering fra strategidokumentet for de aktuelle tema inne landskap, friluftsliv og INON.

Sauda 1

Svandalen og **Grøddalen** kraftverk ligger innfor området som er definert som Sauda 1. Lavereliggende deler av Sauda 1 tilhører landskapsområdet *fjordlandskap*. De høyere delene er enten *Dal- og heielandskap* eller *høgheielandskap*. Store deler av områdene på østsiden av Saudafjorden er klassifisert som område med meget høy landskapsverdi/nasjonal interesse. Det samme gjelder Hustveit/Ilstad på vestsiden av fjorden. Øye-Hongavik, også på vestsiden av fjorden, er klassifisert som et område med høy landskapsverdi/regionalt interesse. Det er et lite område i øst som er klassifisert som villmarkspreget område. Det finnes for øvrig flere andre INON-områder i som til sammen utgjør 52 km² i Sauda 1. Dette betyr at 32 % av arealet til Sauda 1 består av INON-område. Det er et statlig sikra friluftsområde innenfor sonen kaldt Hustveit som har en svært høy brukerfrekvens. På begge sider av Saudafjorden er det områder som i fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern, og kulturvern (FINK) er klassifisert som turområde der allmenne friluftsinteresser bør prioriteres.

Sauda 2

Fivelandselva kraftverk ligger i dette området. De sørligste delene av sonen Sauda 2 tilhører landskapsområdet *Dal- og heielandskap* mens de nordlige delene tilhører landskapsområde *høgheilandskap*. Store deler av områdene i sør er klassifisert med *meget høy landskapsverdi/nasjonal interesse*. Deler av områdene i vest og nord er klassifisert med *høy landskapsverdi/regional interesse*. Skaulen-området i øst er klassifisert som villmarkspreget område. Totalt er 107 km² definert som INON i sonen, der store deler av dette er plassert helt nord i sonen. Dette vil si at 34 % av arealet til Sauda 2 består av INON område. Utenom parkeringsplassene ved Fiveland og i Slettedalen er det ikke sikret noen friluftsområder i sonen. Slettedalen og Breiborg-området er i FINK klassifisert som turområde der allmenne friluftsinnteresser bør prioriteres.

Suldal 3

Tysseelva kraftverk ligger i området som er definert som Suldal 3. Suldal 3 tilhører landskapsområde *fiordlandskap*, der tre områder i ytre sone er klassifisert som område med *høy landskapsverdi/regional interesse*. Det er ingen villmarkspregede områder i sonen. Det er flere små områder med INON areal på begge sider av Sandsfjorden i tillegg til hele Kjølvikskorpa og en mindre del av Berakvamskorpa. Dette utgjør totalt 12 km² med INON i sonen som er 11 % av sonens areal. Det er et statlig sikra friluftsområde i sonen, båtutfartsområdet Sjøbuholsvågen ved Vatlandsvåg, som er mye brukt.

Suldal 5

Tysdal, Bråtveit og Nyastøljuvet kraftverk ligger i dette området. De lavereliggende delene av Sauda 5 tilhører landskapsområdet *dal- og heielandskap*, mens de indre og høyereliggende delene tilhører landskapsområdet *høgheilandskap*. Det meste av de indre, høyereliggende delene av sonen er klassifisert som område med *meget høy landskapsverdi/nasjonal interesse*. Det samme gjelder et mindre område i vestlige deler, i tillegg til fire områder vest og sentralt i sonen. Et område ved Klungtveit/Litlehamar er klassifisert som *nasjonalt verdifullt kulturlandskap*. Sørøst i sonen er det et område som er klassifisert som villmarkspreget område. Det er spredt flere INON-areal i sonene på totalt 302 km², dette utgjør 38 % av sonens areal. I sørøstlige og nordøstlige deler er det områder som i FINK er klassifisert som turområder der allmenne friluftsinnteresser bør prioriteres.

Suldal 6

Kraftverkene som ligger i tilknytning til Hylsfjorden, **Bjerga** og **Sabakkeelva** kraftverk ligger i Suldal 6. I Suldal 6 er de lavereliggende delene av sonen *fiordlandskap*. De høyereliggende delene er enten *dal- og heielandskap* eller *høgheilandskap*. Store deler av område på nordsiden av Hylsfjorden er klassifisert som område med meget høy landskapsverdi/nasjonal interesse. Li området på sørsida og Tangen området i sørvest er klassifisert som *høy landskapsverdi/regional interesse*. Området rundt Skaulen er klassifisert som villmarkspreget område. Til sammen er det 65 km² med INON-områder, dette er 46 % av arealet til Suldal 6. I den nordlige og nordøstlige delen av sonen er det et større område som i FINK er klassifisert som turområde der allmenne friluftsinnteresser bør prioriteres.

Samlet vurdering

Vurderingene av sumvirkninger er omtalt i OEDs *Retningslinjer for små vannkraftverk*. I retningslinjene legges det vekt på at man skal være oppmerksom på sumvirkninger av flere inngrep og effekten av «bit-for-bit-utbygging». Ved pakkevis behandling, som her, får man bedre mulighet til å se på sumvirkninger. Det blir også lettere å skille de gode prosjektene, fra de prosjektene med de største negative konsekvensene.

I Sauda og Suldal kommune er det bygget ut flere stor og små vannkraftverk og mange vassdrag er regulert og overført til bruk i vannkraftproduksjon. Det er totalt 10 kraftverk større enn 10 MW og 42 små-, mini- og mikrokraftverk. Fylkesmannen i Rogaland påpeker at begge kommunene er sterkt preget av vannkraftutbygging. Fylkesmannen mener at summen av inngrepene kan medføre at opplevelsesverdien knyttet til landskap blir ødelagt. Videre vurderer fylkesmannen antallet utbygde og omsøkte kraftverk i den aktuelle regionen til å være ved en kritisk grense. Naturvernforbundet i Rogaland uttaler at fylket utnytter mer enn 2/3 av vannkraftpotensialet. Haugesund turistforening påpeker den store mengden av kraftverk som er bygd ut i regionen og at det er viktig å tenke på sumvirkninger samt å ivareta den gjenværende vassdragsnaturen.

Om man prøver å dele opp småkraftpakken kan man for eksempel se på en samling av prosjekt innenfor et lite geografisk område, flere prosjekt i tilknytning til en fjord eller en dal. For småkraftpakken Suldal-Sauda peker tre prosjekter rundt Saudafjorden seg ut som en samling innenfor et lite geografisk område, dette er Svandalen, Grøddalen og Fivelandselva kraftverk. I tilknytning til Hylsfjorden ligger Bjerga kraftverk og Sabakkeelva kraftverk på hver sin side omtrentlig midtveis inn i fjordarmen. For de resterende prosjektene i pakken er det vanskeligere å se en klar geografisk sammenheng.

Landskap og brukerinteresser Nyastøljuvet

Fylkesmannen i Rogaland har i høringsuttalelsen bedt NVE vurdere lønnsomheten til prosjektet opp mot tiltaksområdets friluftsliv- og opplevelsesverdi. Fylkeskommunen i Rogaland skriver i saksutredningen at tiltaket ligger i et landskap med regional verdi. Naturvernforbundet i Rogaland skriver i sin høringsuttalelse at tiltaket er plassert utenfor Dyreheio landskapsvernområde og regionale friluftsområder (FINK). Naturvernforbundet skriver videre at tiltaket er plassert i tilknytning til et allerede utbygd område og konsekvensene er derfor mindre enn de ellers ville blitt.

NVE mener tiltaksområdet er sterkt påvirket av reguleringen av Lauvastølvatnet med 15 m, hyttebygging og veien som går på vestsiden av berørt elvestrekning. NVE er likevel enig med beskrivelsen i søknaden og høringspartene om at tiltaksområdet er ved inngangen til et viktig område både landskapsmessig og for friluftsliv. NVE mener at planene om Nyastøljuvet kraftverket påfører området liten tilleggsbelastning sammenlignet med de eksisterende påvirkningene. Ved en eventuell konsesjon mener NVE at det er viktig med god og skånsom gjennomføring av anleggelse av vannveien for å forhindre at elveløpet blir berørt.

Målestasjon

På den strekningen som blir fraført vann ligger målestasjonen 36.32 Lauvastøl. Målestasjonen er pålagt Statkraft gjennom konsesjonsvilkårene fastsatt i tilknytning til Ulla-Førre-utbyggingen. Stasjonen er plassert oppstrøms Lauvastølvatnet, og registrerer uregulert avløp fra et 20,3 km² stort nedslagsfelt. Vannføringen som passerer Lauvastøl representerer en signifikant del av det uregulerte tilsiget til magasinet i Lauvastølvatnet. Vannføringsdata fra Lauvastøl er svært viktig i forbindelse med Statkrafts manøvrering av Ulla-Førre systemet. Stasjonen gir tilsig i sanntid, og har snart 30 år med historiske data (oppstart 1985) som vil være av stor verdi for klimastudier og flomberegninger. Måledataene ligger til grunn for kalibrering av Statkrafts operative modeller for området, samt etablering av operativt tilsigsgrunnlag. Stasjonen ligger i et relativt lite og uregulert nedbørfelt i et område som er dårlig dekket av vannføringsstasjoner. I dette tilfellet er dataene stasjonen genererer også av svært stor nytte for regulanten i deres daglige driftsplanlegging. Ved en eventuell konsesjon til Nyastøljuvet kraftverk mener NVE det vil være mulig å avbøte forholdet til målestasjonen ved at det etableres ny målestasjon oppstrøms inntaket til Nyastøljuvet kraftverk. Sekundært vil det være mulig å

opprette en ny målestasjon i et annet nærliggende uregulert nedbørfelt. NVE mener forholdet til målestasjonen ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet dersom søker i forkant av en utbygging fremlegger planer som viser at stasjonens måleserie kan videreføres.

Villrein

Prosjektområdet ligger i hensynssone for villrein for villrein i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene. Heiplanen gir etter NVEs vurdering åpning for å bygge kraftverk dersom forholdet til villrein er avklart gjennom konsekvensutredning. Hensynssone for villrein er heller ikke like strengt bundet opp som Nasjonalt villreinsområde. Det er i sistnevnte gitt åpning for kraftverksutbygging dersom tiltaket ikke har vesentlig negativ betydning for villrein. I Naturbase er det registrert en trekkvei for villrein litt nord for prosjektområdet. Det er i konsekvensvurdering for biologisk mangfold for Nyastøljuvet kraftverk vurdert at tiltaket ikke vil ha negative virkninger for villrein i driftsfasen. I anleggsfasen er det vurdert at villrein vil kunne bli forstyrret, men anleggsperioden er kort, og virkningen av dette er vurdert som liten negativ.

Tiltaksområdet for Nyastøljuvet kraftverk er allerede sterkt påvirket av menneskelige inngrep, og NVE mener at en eventuell konsesjon til Nyastøljuvet kraftverk ikke vil påvirke villrein i driftsfasen. En eventuell anleggsperiode vil kunne forstyrre villreinen noe, men NVE mener dette er forhold som kan avbøtes ved at anleggsperioden tilpasses villreinens bruk av området.

Støy

Kraftstasjonsområdet ligger omtrent 100 m sørvest for fritidsbebyggelse som vil kunne bli berørt av støy fra kraftstasjonen ved en eventuell utbygging av Nyastøljuvet kraftverk. NVE mener at støy fra kraftstasjon er forhold som kan avbøtes tilstrekkelig og må tillegges vekt ved en eventuell detaljplanlegging. Forholdet til støy har ikke vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Vannkraft i Suldal og Sauda kommuner

Det er utbygd drøyt 8 TWh vannkraft i Suldal kommune, noe som tilsvarer 6,1 % av den midlere årlige vannkraftproduksjonen i Norge. Dette fordeler seg på seks kraftverk som er større enn 10 MW og 34 små-, mini- og mikrokraftverk. De seks kraftverkene over 10 MW står for 98 % av vannkraftproduksjonen i kommunen. Det er ett småkraftverk med midlere årlig produksjon på 8 GWh som er under bygging. Fire kraftverk med en samlet midlere årlig produksjon på 41 GWh er gitt konsesjon eller konsesjonsfritak. Fire kraftverk har fått avslag på søknad om konsesjon. Det er søkt om totalt 88,3 GWh ny vannkraft i Suldal og denne småkraftpakken står for 63,5 GWh. Det resterende vannkraftpotensialet (< 5 kr ved kostnadsnivå år 2000) i Suldal er beregnet til 301 GWh basert på NVEs kartlegging av småkraftpotensialet i 2004 og gjenværende prosjekter i samlet plan for vassdrag.

I Suldal kommune er det meste av arealet øst for Suldalsosen berørt av vannkraftutbygging i en eller annen form. Det være seg overføring, magasin eller i forbindelse med de store utbyggingene i Ulla-Førre, Røldal-Suldal eller overføringen til Sauda-utbyggingen. Det er også bygd ut et betydelig antall små kraftverk og hovedvekten av de små kraftverkene ligger i andre delen av kommunen, rundt Suldalsosen og videre vestover. Det er også tre vassdrag som er vernet; Hålandselva, Norddalsåna og Hamrabøåna.

I Sauda kommune er det utbygd totalt snart 2 TWh vannkraft, noe som tilsvarer 1,4 % av den midlere årlige vannkraftproduksjonen i Norge. Det er fire kraftverk som er større enn 10 MW og 8 små-, mini- og mikrokraftverk. Det er p.t. ingen kraftverk under bygging eller som har fått konsesjon eller konsesjonsfritak. Ett kraftverk med planlagt produksjon på 12 GWh er avslått. Det er søkt om totalt

syv små kraftverk med en samlet produksjon på 49 GWh, og de tre søknadene i Sauda som blir behandlet i småkraftpakken Suldal-Sauda står for 34 GWh. Det resterende vannkraftpotensialet (< 5 kr ved kostnadsnivå år 2000) i Sauda er beregnet til 185 GWh basert på NVEs kartlegging av småkraftpotensialet i 2004 og gjenværende prosjekter i samlet plan for vassdrag.

Den store utbyggingen i Sauda-vassdraget nordøst til øst for Saudafjorden, berører en stor del av Sauda kommune. De fleste større vann er regulert og store deler av området inngår i nedbørfeltet til kraftverkene i Sauda-vassdraget. Nord for Saudafjorden ligger det vernede Åbødalsvassdraget som i hovedsak er fritt for vannkraftutbygging. Vest for Saudafjorden er det noen små kraftverk og også den vernede Hustveitelva som delvis ligger i Sauda kommune og delvis i Suldal.

NVE mener antall utbygde kraftverk og mengden av vannkraftpotensialet som er utnyttet i Suldal og Sauda er høyt. Her må det likevel ses hen til at noen av de største utbyggingene i landet ligger i dette området. Restpotensialet målt i prosent vil derfor nødvendigvis bli lavt, selv om det fortsatt kan være flere gode mindre prosjekter igjen. Eksisterende utbygginger medfører ulemper for private og allmenne interesser som i hovedsak vil berøre lokalsamfunnet i disse to kommunene. Nye konsesjonssøknader i kommunene medfører et press på gjenværende urørte vassdrag. Det kan tenkes at det er teoretisk mulig å sette en grense for når vannkraftpotensialet er tilstrekkelig utnyttet og hvor mange vassdrag som bør bevares i en kommune. Flere høringsparter i småkraftpakken Suldal-Sauda omtaler at det er svært mye utbygd vannkraft i disse kommunene. Det er etter NVEs syn likevel vanskelig å sette en slik kritisk grense for når nok av det samlede vannkraftpotensialet er utbygd. Det er bred politisk enighet om økt utbygging av fornybar energi i Norge. NVE vurderer fordelene opp mot ulemper for private og allmenne interesser i hver enkelt sak om vannkraftutbygging. Samlet belastning blir vurdert for ulike tema som er fellesnevner for flere saker i pakkebehandlingen. Sentrale tema for samlet belastning i småkraftpakken Suldal-Sauda har vært naturmangfold, landskap og INON. Selv om det blir gitt konsesjon til et prosjekt, setter NVE ofte vilkår og krav om avbøtende tiltak som er strengere enn det konsesjonssøknaden opprinnelig inneholdt. Dette gjøres for at ulempene som tiltaket medfører skal være akseptable målt opp mot de fordelene tiltaket medfører. Tiltaket kan bygges gitt at vilkårene og de avbøtende tiltak som NVE setter gjennomføres. NVE mener at selv om det er mye utbygd vannkraft i kommunene, vil det være en vurdering av fordeler og ulemper i hver enkelt sak og en vurdering av samlet belastning for sentrale tema. Denne konkrete vurderingen vil avgjøre om nye tiltak skal få konsesjon eller avslag på konsesjon.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Nyastøljuvet kraftverk vil gi 3,44 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som lite for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Nyastøljuvet kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning. NVE har i vedtaket lagt stor vekt på de samfunnsmessige fordelene av tiltaket.

Oppsummering

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Nyastøljuvet kraftverk vil være et bidrag til fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. En utbygging vil bidra med 3,44 GWh i et gjennomsnittså. NVE mener det vil være svært krevende å legge vannveien i veien på vestsiden av Kvilldalsåna og at det er avgjørende for konsesjonsspørsmålet at anleggsarbeidet i forbindelse med legging av rørgate ikke går ut i elva. NVE legger til grunn at tiltaket ikke vil berøre naturtype bekkekløft utforming bergvegg på østsiden av elva. Tiltaksområdet er sterkt berørt av 15 m regulering

av Lauvastølvatnet, hyttebygging og veibygging, og NVE mener Nyastøljuvet kraftverk vil medføre liten tilleggsbelastning for villrein, landskap og brukerinteresser sammenlignet med dagens inngrep. NVE mener det vil være mulig å sette avbøtende tiltak som reduserer ulempene i tiltrekkelig grad. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført, mener NVE konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Clemens Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Nyastøljuvet kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Clemens Kraft AS har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 100 m 22 kV luftlinje til eksisterende 22 kV linjenett som er eid av Statkraft.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Dersom Clemens Kraft AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til områdekonsesjonærs 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjennelse, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	2174
Alminnelig lavvannføring	l/s	58
5-persentil sommer	l/s	390
5-persentil vinter	l/s	40
Maksimal slukeevne	m ³ /s	6
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	275
Minste driftsvannføring	l/s	600

Tiltakshaver foreslår i søknaden å slippe en minstevannføring på 200 l/s i perioden 1.5 – 30.9 og 40 l/s resten av året. Fylkesmannen i Rogaland uttaler at det lave fallet i elva vil bidra til at en minstevannføring på 200 l/s trolig vil opprettholde noe av ferskvannslivet.

NVE mener at det er nødvendig med en differensiert minstevannføring mellom sommer- og vintersesongen. NVE mener at søkers forslag til minstevannføring er tilstrekkelig for å avbøte de skadene og ulempene tiltaket medfører.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 200 l/s i tiden 1.5 – 30.9 og 40 l/s resten av året. I forhold til søknaden vil dette ikke medføre redusert produksjon. Samlet produksjon vil da bli på 3,44 GWh/år.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Inntaket skal plasseres slik at det ikke under noen omstendighet påvirker innsjøens vannstand.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet «*Forholdet til energiloven*».

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell angir rammene som ligger til grunn for konsesjonen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntaket skal plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknad omtrent på kote 628. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Søknaden oppgir at rørgata skal graves/sprenges ned i veien på vestsiden av elva. Dette kan ikke endres ved detaljplan bortsett fra dersom vannvei i tunnel vurderes som en bedre løsning. Anleggsarbeidene skal ikke gå ut i elveløpet og det skal ikke havne sprengstein eller andre steiner i elveløpet i forbindelse med arbeidene. Bergveggen på østsiden av elva skal ikke berøres av anleggsarbeidene. Veien, hvor rørgata plasseres, skal tilbakeføres til opprinnelig stand.
Kraftstasjon	Kraftstasjonen skal plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknaden omtrent ved kote 605 mellom elva og veien. Eventuelle støydempende tiltak skal avklares i detaljplanlegging.
Største slukeevne	6 m ³ /s.
Minste driftsvannføring	0,6 m ³ /s.
Installert effekt	1,3 MW.
Antall turbiner/turbintype	Én francisturbin.
Vei	Det er ikke planlagt nye veier ifølge søknaden.
Anleggsperiode	Anleggsperioden skal planlegges i samråd med villreinnemda for Setesdalsområdet.

Annet	Forholdet til målestasjon 36.32 Lauvastøl må avklares med Statkraft og NVEs miljøtilsyn før detaljplaner kan godkjennes. Dersom det påløper kostnader ved flytting av målestasjonen skal tiltakshaver for Nyastøljuvet kraftverk bekoste dette.

NVE forutsetter videre at søker følger opp forslag til avbøtende tiltak som er beskrevet i søknaden og svar på høringsuttalelser.

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg

Kart

